

ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД УКООПСПІЛКИ
«ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ»

Навчально-науковий інститут денної освіти
Кафедра фінансів та банківської справи

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри
 О.В. Яріш
«28» червня 2022 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

навчальної дисципліни: **«Фінанси, гроші та кредит»**

освітня програма: **«Менеджмент»**

спеціальність: **073 «Менеджмент»**

галузь знань: **07 Управління та адміністрування**

ступінь вищої освіти: **Бакалавр**

Робоча програма навчальної дисципліни «Фінанси, гроші та кредит» схвалена та рекомендована до використання в освітньому процесі на засіданні кафедри фінансів та банківської справи

Протокол від «28» червня 2022 року № 11

Укладач: Прасолова Світлана Павлівна, доцент кафедри фінансів та банківської справи ПУЕТ, к.е.н., доцент

ПОГОДЖЕНО:

Гарант освітньої програми «Менеджмент»
спеціальності 073 «Менеджмент»
ступеня бакалавра, к.е.н., доцент

підпис

Я.О. Барібіна
ініціали, прізвище

Зміст робочої програми навчальної дисципліни

	С.
Розділ 1. Опис навчальної дисципліни	4
Розділ 2. Перелік коментентностей, які забезпечує дана навчальна дисципліна, програмні результати навчання	4
Розділ 3. Програма навчальної дисципліни.....	5
Розділ 4. Тематичний план навчальної дисципліни.....	16
Розділ 5. Система оцінювання знань студентів	27
Розділ 6. Інформаційні джерела	29
Розділ 7. Програмне забезпечення навчальної дисципліни	33

Розділ 1. Опис навчальної дисципліни

Таблиця 1. – Опис навчальної дисципліни

Місце у структурно-логічній схемі підготовки	<i>Пререквізити:</i> «Економічна теорія, макро- та мікроекономіка», «Політико-економічні системи світу», «Організація роботи офісу» <i>Постреквізити:</i> «Управлінський облік», «Контролінг в менеджменті», «Управління ефективністю діяльності підприємства»	
Мова викладання	українська	
Статус дисципліни: обов'язкова для ОП «Менеджмент»		
Курс/семестр вивчення	2 курс / 3 семестр	
Кількість кредитів ЄКТС/ кількість модулів	3 кредити / 2 модулі	
Денна форма навчання:		
Кількість годин: 90 год. – загальна кількість: 3 семестр – 90 год.		
- лекції: 3 семестр - 16 год.		
- практичні (семінарські, лабораторні) заняття: 3 семестр - 20 год.		
- самостійна робота: 3 семестр - 54 год..		
- вид підсумкового контролю (ПМК, екзамен): 3 семестр - екзамен.		

Розділ 2. Перелік компетентностей та програмні результати навчання з навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни «Фінанси, гроші та кредит» є формування у майбутніх фахівців сучасного економічного мислення та системи знань щодо загальних закономірностей розвитку сучасних фінансових і грошово-кредитних відносин суспільства.

Завдання навчальної дисципліни «Фінанси, гроші та кредит» полягає у тому, щоб надати студентам знання щодо закономірностей у сфері фінансових відносин держави, суб'єктів господарювання і населення; ролі фінансів у забезпеченні економічного зростання суб'єктів ринкових відносин; тенденцій розвитку національного та міжнародного фінансового ринку; закономірностей грошового та кредитного обігу в умовах ринкового господарства; принципів і форм організації сучасної грошово-кредитної системи; особливостей вітчизняної та зарубіжних ринкових моделей грошей і кредиту; характеристики ринку позичкових капіталів, грошового обігу, банків та банківської діяльності; функціонування спеціалізованих небанківських інститутів; організації міжнародних грошово-кредитних відносин та сутності методів, принципів та інструментів грошово-кредитної політики тощо.

Таблиця 2 Перелік коментентностей, які забезпечує дана навчальна дисципліна, програмні результати навчання

Компетентності, якими повинен оволодіти студент	Програмні результати навчання
<p>ЗК03. Здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу.</p> <p>ЗК04. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.</p> <p>ЗК05. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.</p> <p>СК01. Здатність визначати та описувати характеристики організації</p> <p>СК02. Здатність аналізувати результати діяльності організації, зіставляти їх з факторами впливу зовнішнього та внутрішнього середовища</p> <p>СК03. Здатність визначати перспективи розвитку організації.</p> <p>СК16. Здатність оцінювати економічну ефективність діяльності, ресурсного потенціалу та конкурентоспроможність підприємств та організації</p>	<p>ПРН05. Описувати зміст функціональних сфер діяльності організації.</p> <p>ПРН06. Виявляти навички пошуку, збирання та аналізу інформації, розрахунку показників для обґрунтування управлінських рішень.</p> <p>ПРН11. Демонструвати навички аналізу ситуації та здійснення комунікації у різних сферах діяльності організації.</p> <p>ПРН12. Оцінювати правові, соціальні та економічні наслідки функціонування організації.</p> <p>ПРН19. Володіти інструментарієм та навичками економічного аналізу ефективності використання ресурсного потенціалу та управління конкурентоздатністю підприємств та організацій, приймати обґрунтовані рішення щодо вирішення проблемних ситуацій, демонструвати навички креативного мислення, формування новацій та управління інноваційною діяльністю підприємств та організацій</p>

Розділ 3. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1. «Теоретичні та практичні засади функціонування фінансів»

Тема 1. Сутність та функції фінансів

Предмет науки про фінанси. Фінанси – специфічна форма суспільних відносин, підсистема економічного базису. Фінанси як економічна, вартісна, розподільна, історична категорія. Специфічні ознаки фінансів, характерні риси та суспільне призначення. Мікро- і макрорівні вивчення фінансів. Фінансові категорії як форма наукового пізнання сутності фінансових відносин. Взаємозв'язок фінансів та інших економічних категорій. Фінанси, особливості їх функціонування – економічне вчення про товарно-грошові відносини, розширене відтворення, природу і функції держави. Відбиття специфіки товарно-грошових відносин і функцій держави в умовах ринкової економіки на фінансових відносинах. 6 Функції фінансів: розподільча, контрольна, регулююча. Прояви розподільчої функції фінансів у процесі розподілу та перерозподілу валового внутрішнього продукту. Сутність контрольної функції фінансів, її реалізація в організації

контролю за розподілом і цільовим використанням грошових фондів. Сутність та значення регулюючої функції фінансів у стимулюванні (дестимулюванні) соціально-економічних процесів у суспільстві. Сутність і джерела формування фінансових ресурсів. Централізовані та децентралізовані фінансові ресурси. Фінансові ресурси держави, підприємств і населення.

Інформаційні джерела: 1, 22, 23, 24, 25, 30, 37, 38, 39.

Тема 2. Фінансова система та фінансовий механізм

Поняття фінансової системи. Фінансова система як об'єкт управління. Структура фінансової системи за внутрішньою будовою та організаційною структурою. Сфери та ланки фінансових відносин, їх взаємозв'язки. Фінансова політика – складова частина економічної і соціальної політики держави. Зміст і завдання фінансової політики. Стратегія і тактика фінансової політики. Фінансова політика України на сучасному етапі. Фінансовий механізм. Поняття і склад фінансового механізму. Взаємодія фінансового механізму з господарським механізмом і фінансовою політикою. Поняття про управління фінансами. Об'єкти і суб'єкти управління. Органи управління фінансами та їхні функції. Фінансове планування: суть, принципи, методи, завдання. Система фінансових планів. Зведений фінансовий баланс держави. Зміст фінансового планування під час трансформаційних зрушень. Фінансовий контроль. Зміст і призначення фінансового контролю. Види, форми, методи фінансового контролю. Органи, що здійснюють фінансовий контроль. Фінансове право. Правове регулювання фінансових відносин. Розвиток фінансового законодавства в Україні.

Інформаційні джерела: 1, 3, 22, 23, 24, 25, 30, 37, 38, 39, 41.

Тема 3. Податкова система держави

Сутність, призначення та необхідність податків. Функції податків. Характерні риси податків, відрахувань і платежів. Взаємозв'язок з іншими розподільчими категоріями (кредит, заробітна плата, собівартість, ціна). Елементи податку. Принципи оподаткування. Класифікація податків. Прямі податки. Непрямі податки. Об'єктивна необхідність податкової системи. Поняття податкової системи і методи її побудови. Структурна побудова податкової системи. Податкова система України, основні етапи її становлення. Податкова політика. Податкова служба, склад податкової служби України.

Інформаційні джерела: 1, 2, 4, 22, 23, 24, 25, 31, 37, 38, 39, 41.

Тема 4. Бюджет і бюджетна система держави

Сутність бюджету як економічної категорії. Призначення та роль бюджету держави. Об'єкти і суб'єкти бюджетних відносин. Функції бюджету. Бюджет як основний фінансовий план держави. Провідна та координуюча роль бюджету у системі фінансових планів. Показники стану бюджету – бюджетний надлишок і бюджетний дефіцит. Особливості державного бюджету на поточний рік. Бюджетний устрій і бюджетна система. Принципи побудови бюджетної системи. Бюджетний процес, його складові елементи та регламентування. Фінансові ресурси місцевого самоврядування. Місцеві бюджети, їх роль у місцевому самоврядуванні.

Поняття фінансової автономії та показники її рівня. Взаємовідносини між ланками бюджетної системи, їх форми та організація. Бюджетне регулювання. Бюджетне субсидювання та його види: субсидії, субвенції, дотації.

Інформаційні джерела: 1, 2, 4, 6, 7, 8, 9, 11, 13, 16, 18, 22, 23, 24, 25, 27, 30, 37, 38, 39, 41.

Тема 5. Державні доходи та видатки

Економічна сутність державних доходів. Значення державних доходів. Централізовані державні доходи; доходи державного бюджету, державний кредит, доходи державних цільових фондів. Доходи державного бюджету. Форми їх вияву та матеріальне втілення. Класифікація доходів державного бюджету. Принципи організації системи доходів бюджету та джерела їх формування. Методи формування доходів державного бюджету. Податкові надходження. Державні позики, емісійний дохід та їх значення у системі доходів бюджету. Неподаткові доходи бюджету, їх склад і призначення. Децентралізовані державні доходи. Доходи державних підприємств та організацій – складова частина державних доходів. Прибуток державних підприємств.

Сутність, характеристика, склад державних видатків. Класифікація державних видатків. Фактори, що визначають структуру державних видатків. Сутність і принципи кошторисного фінансування. Кошторис: види та його основні елементи. Якісна характеристика державних видатків, принципи їх організації.

Сутність і причини виникнення бюджетного дефіциту. Допустимі межі та джерела покриття бюджетного дефіциту. Класифікація бюджетного дефіциту та соціально-економічні наслідки. Методи обмеження та шляхи скорочення дефіциту бюджету. Динаміка бюджетного дефіциту в Україні.

Інформаційні джерела: 1, 2, 4, 6, 7, 8, 9, 11, 13, 16, 18, 22, 23, 24, 25, 27, 30, 37, 38, 39, 41.

Тема 6. Державний кредит

Суть і значення державного кредиту. Особливості фінансових відносин, що формують державний кредит, його суб'єкти. Об'єктивна необхідність і можливість використання державного кредиту. Роль державного кредиту у мобілізації коштів населення, підприємств та організацій. Вплив державного кредиту на стан грошового обігу в державі. Значення державного кредиту у фінансовому забезпеченні загальнодержавних і регіональних потреб. Відмінності державного кредиту від банківського. Форми та види державного кредиту. Позики, їх класифікація за правом емісії, формами виплати доходів, методами розміщення, термінами погашення та іншими ознаками. Види державних боргових цінних паперів, їх характеристика та законодавче регулювання. Емісія державних боргових цінних паперів: вибір їх видів, обґрунтування термінів обігу, форми виплати доходів тощо.

Капітальний і поточний, внутрішній і зовнішній державний борг. Поняття державного боргу. Джерела погашення державного боргу. Управління державним боргом. Методи управління державним боргом. Кількісний аспект державного боргу та проблеми його сплати в Україні.

Інформаційні джерела: 1, 2, 4, 6, 7, 8, 9, 11, 16, 18, 22, 23, 24, 25, 27, 30, 37, 38, 39, 41.

Тема 7. Фінанси суб'єктів господарювання та неприбуткових організацій

Необхідність і сутність фінансів підприємств. Фінанси підприємств – основа фінансової системи держави. Функції фінансів підприємств та принципи їх організації. Організаційно-правові форми суб'єктів господарювання. Особливості організації фінансових відносин залежно від галузевих особливостей, галузей економіки, сфер бізнесу.

Грошові фонди і фінансові ресурси підприємств, особливості їх формування в умовах ринку. Склад грошових фондів і доходів, порядок їх утворення і використання в умовах ринку. Економічні методи й способи формування фінансових ресурсів. Джерела формування доходів. Поділ коштів підприємства на власні та залучені.

Виручка від реалізації продукції, робіт і послуг, її розподіл. Види витрат. Собівартість продукції, робіт, послуг та її складові. Економічний зміст прибутку, його склад. Особливості формування прибутку суб'єктів господарювання різних форм власності. Види прибутків. Розподіл і використання прибутку.

Фінанси неприбуткових організацій. Види неприбуткових організацій. Особливості та завдання неприбуткових організацій. Джерела формування та напрями використання коштів неприбуткових організацій. Благодійництво. Спонсорство. Меценатство.

Інформаційні джерела: 1, 3, 5, 17, 22, 23, 24, 25, 37, 38, 39, 41.

Тема 8. Фінанси населення

Сутність фінансів населення, їх значення. Зв'язок фінансів населення з іншими складовими фінансової системи. Фінансові ресурси населення.

Джерела формування доходів населення. Класифікація джерел формування доходів населення. Фактори, що впливають на рівень доходів населення. Порядок використання доходів населення. Фактори, що впливають на розподіл доходу на споживання та заощадження. Функція споживання, функція заощадження. Мотиви утворення заощаджень населення, їх класифікація. Рівень заощаджень населення.

Сучасні тенденції формування заощаджень населення України. Фінансовий портфель громадянина, його склад: споживчий портфель, накопичувальний та інвестиційний. Фактори, що сприяють перетворенню заощаджень на інвестиції. Складові інвестиційного портфеля. Портфель нагромадження та його складові.

Інформаційні джерела: 1, 3, 5, 22, 23, 24, 25, 28, 37, 38, 39, 41.

Тема 9. Фінансовий ринок

Роль фінансового ринку у ринковій економіці. Фінансовий ринок як механізм міжгалузевого перебігу капіталу, та перерозподілу коштів. Функції фінансового ринку. Суб'єкти фінансового ринку.

Класифікація структурних складових фінансового ринку. Грошовий ринок. Ринок капіталів. Ринок банківських кредитів. Ринок цінних паперів. Страховий ринок. Взаємозв'язок складових фінансового ринку. Фондовий ринок: особливості

та роль у розвитку ринкової інфраструктури. Первинний і вторинний ринки цінних паперів. Біржовий та позабіржовий обіг фондowych цінностей. Характеристика основних видів цінних паперів, їх класифікація.

Фінансові інститути ринку. Фонд держмайна: його функції, завдання, обов'язки, організація.

Фінансові посередники. Функції та види фінансових посередників. Роль Національного банку України на ринку державних цінних паперів. Проблеми та перспективи розвитку фінансового ринку України.

Інформаційні джерела: 1, 3, 10, 11, 14, 18, 19, 20, 22, 23, 32, 37, 38, 39, 40, 41.

Тема 10. Міжнародні фінанси

Сутність, призначення та роль міжнародних фінансів. Міжнародна фінансова інтеграція та її вплив на фінансові інтереси суверенних країн і регіонів. Поняття зовнішньоекономічної діяльності. Форми та види зовнішньоекономічної діяльності. Суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності.

Державне регулювання зовнішньоекономічної діяльності як складова загальної зовнішньоекономічної політики держави. Інструменти регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Форми та засоби регулювання зовнішньоекономічної діяльності.

Валютні відносини та їх державне регулювання в Україні. Валютні системи: сутність, види і структура, Валютна політика держави.

Міжнародний фінансовий ринок: сутність, особливості та класифікація. Вплив міжнародного фінансового ринку на національні фінансові ринки та національну економічну систему держави. Міжнародний кредит та його форми. Класифікація міжнародних кредитів. формування й розвиток Європейського валютного союзу. Україна та ЄС: особливості організації міжнародних фінансових зв'язків та перспективи їх розвитку. Міжнародні валютно-фінансові і кредитні організації. Співпраці України з міжнародними фінансовими інституціями.

Інформаційні джерела: 1, 3, 10, 11, 14, 18, 19, 20, 22, 23, 37, 38, 39, 40, 41.

Модуль 2. «Теорія функціонування грошей та розвиток кредитних відносин»

Тема 11 Сутність та функції грошей

Походження грошей. Раціоналістична та еволюційна концепції походження грошей. Поява грошей як об'єктивний наслідок розвитку товарного виробництва та обміну. Роль держави у створенні грошей.

Суть грошей. Гроші як загальний еквівалент і абсолютно ліквідний актив. Портфельний підхід до визначення суті грошей. Гроші як форма прояву суспільних відносин. Гроші як особливий товар, мінова й споживча вартість грошей як товару. Гроші як гроші і гроші як капітал. Зв'язок грошей з іншими економічними категоріями.

Форми грошей та їх еволюція. Причини та механізм демонетизації золота, ідеальні форми грошей та їх кредитна природа. Різновиди сучасних кредитних грошей. Роль держави в утвердженні кредитних зобов'язань як грошей. Електронні гроші.

Вартість грошей. Специфічний характер вартості грошей. Купівельна спроможність як вираз вартості грошей при різних їх формах. Вартість грошей і час. Вплив зміни вартості грошей на економічні процеси. Ціна грошей як капіталу: альтернативна вартість, зберігання грошей та процент.

Функції грошей. Поняття функції та її еволюція, функція міри вартості, її суть, сфера використання. Масштаб цін. Ідеальний характер міри вартості. Ціна як грошовий вираз вартості товарів. Функція засобу обігу, її суть, сфера використання; реальність і кількісна визначеність грошей у цій функції. Функція засобу платежу, її суть, відмінність від функції засобу обігу, сфера використання, еволюція. Функція засобу нагромадження, її суть, сфера використання. Вплив часу на функцію засобу нагромадження. Світові гроші. Взаємозв'язок функцій грошей. Вплив на функції грошей зміни їх вартості. Роль грошей у системі суспільного відтворення.

Інформаційні джерела: 1,15, 16,18, 21, 22, 23, 24, 25, 29, 37, 39.

Тема 12. Грошовий оборот і грошові потоки

Поняття грошового обороту як процесу руху грошей. Грошові платежі як елементарні складові грошового обороту. Сукупний грошовий оборот і оборот грошей у межах індивідуального капіталу. Основні суб'єкти грошового обороту: фірми, сімейні господарства, державні структури, фінансові посередники.

Основні ринки, що взаємопов'язуються грошовим оборотом. Національний дохід і національний продукт як визначальні параметри грошового обороту. Економічна основа та загальна схема сукупного грошового обороту.

Структура сукупного грошового обороту. Грошовий обіг. Фіскально-бюджетний оборот. Кредитний оборот. Фінансовий оборот. Основні сфери грошового обороту. Безготівковий грошовий оборот. Готівковий грошовий оборот. Співвідношення між безготівковим і готівковим грошовим оборотом та подальша його тенденція.

Канали надходження грошей та їх вилучення з грошового обороту. Грошові потоки та критерії їх класифікації. Модель сукупного грошового обороту. Характеристика основних видів грошових потоків. Взаємозв'язок між окремими видами грошових потоків. Структура грошових потоків. Грошові потоки припливу та грошові потоки відпливу. Механізм балансування грошових потоків.

Грошова маса та основні форми її існування. Агрегатний метод класифікації функціональних форм грошей. Характеристика грошових агрегатів. Грошова база. Особливості побудови показників грошової маси в Україні. Закони грошового обігу. Швидкість обігу грошей та фактори, що її визначають. Порядок розрахунку швидкості обігу грошей. Основні шляхи та показники інтенсифікації руху грошей у сфері обігу та платежів. Проблема монетизації валового внутрішнього продукту.

Механізм поповнення маси грошей в обороті. Первинна емісія центрального банку. Вторинна емісія депозитних грошей комерційних банків. Грошовий

мультиплікатор. Сучасні засоби платежу, які обслуговують грошовий оборот: банкноти, розмінна монета, депозитні гроші, векселі, чеки, їх суть та характеристика.

Інформаційні джерела: 1,12, 15, 16,18, 21, 22, 23, 24, 25, 29, 37, 39, 41.

Тема 13. Грошовий ринок

Гроші як об'єкт купівлі-продажу. Суть грошового ринку. Особливості прояву на грошовому ринку основних ринкових ознак – попиту, пропозиції, ціни, Інституційна модель грошового ринку. Канали прямого і опосередкованого фінансування. Економічна структура грошового ринку. Ринок грошей (монетарний ринок). Ринок капіталів. Суб'єкти грошового ринку. Банки і небанківські фінансово-кредитні структури як суб'єкти грошового ринку.

Попит на гроші. Теоретичні моделі попиту на гроші. Основні мотиви (джерела) сукупного попиту на гроші: попит на гроші для трансакцій і попит на гроші як на активи. Чинники, що визначають параметри попиту на гроші. Номінальний та реальний попит на гроші.

Пропозиція грошей. Загальні теоретичні положення пропозиції грошей. Механізм формування пропозиції грошей. Грошова база. Банківські резерви. Грошовий мультиплікатор. Роль кредитної системи у формуванні пропозиції грошей. Банкнота та депозитна емісія.

Графічна модель грошового ринку. Рівновага та грошовому ринку та процент. Фактори, що визначають рівновагу грошового ринку. Рівноважна процентна ставка.

Інформаційні джерела: 1, 3, 10, 11, 14, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 33, 34, 37, 38, 39, 40, 41.

Тема 14. Грошові системи

Поняття грошової системи. Основні принципи організації та моделі побудови грошових систем. Призначення та місце грошової системи в економічній системі країни. Вплив національних та історичних традицій на зміст елементів грошової системи. Елементи грошової системи та їх характеристика.

Саморегульовані грошові системи, та їх історичні форми. Біметалізм (система паралельних валют, система подвійної валюти, система «кульгаючої» валюти). Монеметалізм (золотомонетний стандарт, золотозлитковий стандарт, золотодевізний стандарт).

Регульовані грошові системи. Система паперово-грошового обігу. Система природного (кредитного) обігу. Неринкові та ринкові грошові системи. Відкриті і закриті грошові системи.

Державне регулювання грошової сфери як головне призначення грошової системи. Центральний банк як орган державного регулювання грошової сфери. Методи та інструменти регулювання грошової системи. Становлення й розвиток грошової системи України. Необхідність створення грошової системи України.

Інформаційні джерела: 1,12, 15, 21, 22, 23, 24, 25, 29, 33, 34, 37, 39, 41.

Тема 15. Інфляція та грошові реформи

Суть інфляції. Вплив інфляції на виробництво, зайнятість і життєвий рівень. Теоретичні концепції інфляції: теорія «інфляції попиту», теорія «інфляції пропозиції», монетариська теорія, теорія інфляції як багатофакторного процесу. Інфляція та дефляція. Основні форми інфляції: повзуча, галопуюча, гіперінфляція, відкрита та закрита інфляція. Класичні, монетарні та загальноекономічні чинники інфляції. Інфляція попиту. Фіскальна інфляція» Інфляція витрат. Імпортна інфляція. Основні показники вимірювання інфляції. Методи регулювання інфляції. Дефляційна політика (регулювання попиту). Політика доходів. Соціально-економічні наслідки інфляції. Інфляція в системі державного регулювання грошової сфери. Особливості інфляційного процесу в Україні.

Грошові реформи: поняття та цілі. Стабілізація грошей як основна ціль реформи. Грошові реформи як радикальні заходи негативних соціально-економічних наслідків інфляції. Класифікація грошових реформ. Становлення нової грошової системи. Часткова зміна грошової системи. Проведення спеціальних стабілізаційних заходів. Основні методи стабілізації валют: дефляція, деномінація, нуліфікація, девальвація, ревальвація. Основні моделі грошових реформ. Грошові реформи формального типу. Грошові реформи конфіскаційного типу. Реформи паралельного (консервативного) типу. Особливості здійснення грошових реформ в окремих країнах. Характеристика основних грошових реформ, здійснених в Україні.

Інформаційні джерела: 1, 15, 21, 22, 23, 24, 25, 29, 37, 39, 41.

Тема 16. Валютні відносини та валютні системи

Суть і види валютних відносин. Поняття валюти. Призначення та сфера використання валюти. Види валюти: національна, іноземна, колективна.

Валютний ринок: суть та основи функціонування. Валютні операції. Види валютних операцій. Біржова та позабіржова торгівля валютою. Валютні ризики і методи валютного страхування. Об'єкти та суб'єкти валютного ринку. Роль банків на валютному ринку. Фактори, що впливають на кон'юнктуру валютного ринку.

Котирування валют. Валютний курс, його функції. Суть, основи формування та види валютного курсу. Поняття, значення і механізм забезпечення конвертованості валюти. Порядок визначення валютних курсів. Валютне регулювання: суть і необхідність. Механізм регулювання валютного курсу: девальвація, ревальвація, валютна інтервенція.

Платіжний баланс у механізмі валютного регулювання. Золотовалютні запаси в системі валютного регулювання. Режим валютного курсу в Україні.

Валютні системи: поняття, структура, призначення. Види валютних систем: національні, регіональні, світові, Основні елементи національної валютної системи. Розвиток валютної системи України. Еволюція світової валютної системи. Характеристика сучасної світової валютної системи та роль МВФ в її функціонуванні. Баланси міжнародних розрахунків та їх основні види. Розрахунковий баланс. Баланс міжнародної заборгованості. Платіжний баланс, його загальна характеристика та структура. Методи регулювання платіжного балансу.

Інформаційні джерела: 1, 15, 18, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 29, 37, 39, 41.

Тема 17. Кількісна теорія грошей і сучасний монетаризм

Класична кількісна теорія грошей, її основні постулати. Економічні причини появи кількісного підходу до вивчення ролі грошей. Еволюція постулатів кількісної теорії. Номіналістичне трактування суті грошей послідовниками кількісної теорії. Відмінності в поглядах на гроші послідовників кількісної теорії грошей і трудової теорії вартості.

Неокласичний варіант розвитку кількісної теорії грошей. «Трансакційний варіант» І. Фішера. «Кембриджська версія» кількісної теорії.

Вклад Д. Кейнса в розвиток кількісної теорії грошей. Зміна акцентів в оцінці ролі держави в економічному регулюванні та механізмів впливу на економіку. «Передаточний механізм» у трактовці Кейнса. Неминучість інфляційних наслідків реалізації кейнсіанських концепцій.

Сучасний монетаризм як альтернативний напрям кількісної теорії. Відмінності монетаристських трактовок ролі держави з регулювання економіки. Вклад М. Фрідмена в розробку монетарної політики на основі неокласичного варіанта кількісної теорії.

Грошово-кредитна політика України у світлі сучасних монетаристських теорій. Поняття кейсіансько-неокласичного синтезу.

Інформаційні джерела: 22, 23, 24, 25, 29, 37, 39.

Тема 18. Кредит у ринковій економіці

Загальні передумови формування кредитних відносин, Еволюція кредитних відносин. Методи перерозподілу коштів у процесі відтворення. Теорії кредиту. Основні положення натуралістичної теорії кредиту. Основні положення капіталотворчої теорії кредиту. Необхідність та суть кредиту. Кредит як форма руху вартості на зворотній основі. Кредит як форма суспільних відносин.

Основні функції кредиту. Суб'єкти та об'єкти кредитних відносин. Ознаки кредиту в ринковій економіці. Форми та види кредиту. Критерії класифікації кредиту. Форми кредиту, переваги та недоліки кожної з форм. Види кредиту. Характеристика окремих видів кредиту: комерційного, споживчого, державного, міжнародного, банківського. Банківський кредит. Класифікація банківських кредитів.

Принципи та методи банківського кредитування. Механізм банківського кредитування. Економічні межі кредиту. Поняття меж кредиту, причини та наслідки їх порушення. Кредитні відносини та інфляція.

Процент за кредит. Суть процента, види, економічні межі руху та фактори зміни ставки процента. Процентний ризик. Процент в умовах інфляції. Специфіка становлення кредитних відносин в окремих країнах. Історичний розвиток кредитних відносин в Україні. Проблеми реалізації позитивних функцій кредиту в сучасних умовах розвитку України.

Інформаційні джерела: 1, 3, 5, 11, 12, 17, 22, 23, 24, 25, 29, 34, 36, 37, 39, 41.

Тема 19. Кредитні системи

Поняття кредитної системи. Об'єктивні економічні умови формування кредитної системи. Основні етапи розвитку кредитної системи. Принципи побудови кредитної системи. Роль та місце кредитної системи в сучасному економічному просторі. Кредитна система як елемент інфраструктури грошового ринку.

Основні типи кредитних систем. Структура кредитної системи. Загальна характеристика основних структурних елементів кредитної системи.

Банківська система. Функції банківської системи. Основи організації банківської системи (принципи побудови, цілі, механізм функціонування) Емісійні банки. Неемісійні банки.

Парабанківська система. Небанківські фінансово-кредитні установи (спеціалізовані кредитно-фінансові інститути), їх відмінності від банків, економічне призначення, види, функції, роль. Поштово-ощадна система.

Інфраструктура кредитної системи. Стійкість кредитної системи. Поняття та значення стійкості кредитної системи. Механізм забезпечення стійкості кредитної системи. Специфіка функціонування кредитних систем окремих країн.

Інформаційні джерела: 1, 3, 5, 11, 12, 14, 15, 22, 23, 24, 25, 26, 29, 34, 36, 37, 38, 39, 41.

Тема 20. Центральний банк та його роль в економіці

Центральний банк – орган державного грошово-кредитного регулювання економіки. Історичні аспекти організації центральних банків. Сучасні організаційно-правові форми центральних банків. Незалежність центральних банків. Особливості взаємовідносин центральних банків з виконавчою владою.

Функції центрального банку. Емісія готівки та організація грошового обігу. Функція банку банків. Функція банку уряду. Реалізація грошово-кредитної політики. Грошово-кредитна політика центрального банку – суть, стратегічні цілі, проміжні й тактичні завдання, інструменти грошово-кредитного регулювання. Основні типи грошово-кредитної політики: рестрикційна та експансіоністська.

Загальні методи реалізації грошово-кредитної політики. Політика облікової ставки. Операції на відкритому ринку. Політика обов'язкових резервів. Політика рефінансування. Селективні способи реалізації грошово-кредитної політики.

Національний банк України: його завдання, функції та історія розвитку. Організаційна і функціональна структура НБУ. Повноваження Правління НБУ. Основні напрями діяльності НБУ. Грошово-кредитна політика НБУ. Банківський нагляд. Формування інформаційної системи. Пасивні та активні операції НБУ.

Інформаційні джерела: 15, 16, 18, 19, 22, 23, 24, 25, 26, 29, 33, 34, 35, 37, 38, 39, 41.

Тема 21. Банки як основна ланка кредитної системи

Суть і призначення банків у сучасному економічному просторі. Класифікація банків. Організаційна та функціональна структура банку. Збори акціонерів (учасників) банку. Рада банку. Правління банку. Ревізійна комісія банку. Структурні підрозділи банку. Основні показники діяльності банків.

Загальна характеристика банківських операцій. Пасивні банківські операції. Банківські ресурси та їхня структура. Власний капітал банку та його основні функції. Статутний фонд. Резервний фонд. Нерозподілений прибуток. Залучені кошти. Депозити та їх основні види. Депозити до запитання. Строкові депозити. Ощадні депозити. Недепозитні джерела залучення коштів. Активні операції комерційних банків. Основні види активів. Кредитні операції, їх сутність і призначення. Інвестиційні операції та їх види. Інвестиційний портфель та інвестиційна політика комерційного банку. Суть комісійно-посередницьких банківських операцій. Розрахункові операції. Касові операції. Валютні операції. Консультаційні та інші послуги.

Особливості регулювання банківської діяльності в сучасних умовах.

Інформаційні джерела: 1, 3, 5, 12, 18, 22, 23, 24, 25, 26, 29, 35, 36, 37, 38, 39, 41.

Тема 22. Спеціалізовані кредитно-фінансові установи

Суть, функції та основні види спеціалізованих кредитно-фінансових установ. Об'єктивні передумови становлення й розвитку кредитно-фінансових інститутів. Основні напрями діяльності сучасних спеціалізованих кредитно-фінансових установ.

Страхові компанії: їх функціональна суть та форми організації. Об'єкти страхування та особливості їх страхування. Основні операції страхових компаній. Страхові премії. Пенсійні фонди. Організаційно-правові форми пенсійних фондів. Особливості функціонування пенсійних фондів. Операції пенсійних фондів. Інвестиційні компанії. Інвестиційні компанії закритого та відкритого типу. Основні операції інвестиційних компаній. Позиково-ощадні асоціації. Фінансові компанії. Кредитні спілки. Ломбарди.

Інформаційні джерела: 1, 3, 5, 10, 11, 14, 18, 19, 22, 23, 24, 25, 29, 37, 38, 39, 41.

Розділ 4. Тематичний план навчальної дисципліни

Таблиця 3. Тематичний план навчальної дисципліни «Фінанси, гроші та кредит»

Назва теми (лекції) та питання теми (лекції)	Кількість годин	Назва теми та питання семінарського, практичного або лабораторного заняття	Кількість годин	Завдання самостійної роботи у розрізі тем	Кількість годин
1	2	3	4	5	6
Модуль 1. «Теоретичні та практичні засади функціонування фінансів»					
<p>Тема 1. «Сутність та функції фінансів» Лекція 1</p> <p>1. Предмет вивчення і розвиток науки про фінанси. 2. Соціально-економічна сутність фінансів та їх роль в системі ринкових відносин. 3. Функцій фінансів та фінансові категорії.</p>	1	<p>Тема 1. «Сутність та функції фінансів» Практичне заняття 1</p> <p>1. Предмет вивчення і розвиток науки про фінанси. 2. Соціально-економічна сутність фінансів та їх роль в системі ринкових відносин. 3. Функцій фінансів та фінансові категорії.</p>	1	<p>Тема 1. «Сутність та функції фінансів»</p> <p>Підготувати реферати на теми:</p> <p>1. Предмет і метод науки про державні фінанси. 2. Характерні ознаки фінансів та фінансових відносин. 3. Сутність фінансів як історичної та економічної категорії. 4. Специфічні ознаки фінансів і їх взаємозв'язок з іншими вартісними економічними категоріями (грошима, ціною, кредитом, заробітною платою). 5. Фінансові ресурси держави та напрями їх витрачання.</p>	2
<p>Тема 2. «Фінансова система та фінансовий механізм» Продовження лекції 1</p> <p>4. Фінансова система держави, її структурна та організаційна побудова. 5. Фінансова політика, її сутність, види, значення та механізм її реалізації. 6. Моделі фінансових відносин. Сутність та форми фінансового контролю у державі.</p>	1	<p>Тема 2. «Фінансова система та фінансовий механізм» Продовження практичного заняття 1</p> <p>4. Фінансова система держави, її структурна та організаційна побудова. 5. Фінансова політика, її сутність, види, значення та механізм її реалізації. 6. Моделі фінансових відносин. Сутність та форми фінансового контролю у державі.</p>	1	<p>Тема 2. «Фінансова система та фінансовий механізм»</p> <p>Підготувати реферати на теми:</p> <p>1. Призначення і специфічні ознаки сфер та ланок фінансової системи. 2. Правове регулювання фінансових відносин. 3. Управління фінансовою системою. Суб'єкти управління фінансами в Україні, їх функції. 4. Сутність бюджетної політики та грошово-кредитної політики. Сутність міжнародної фінансової, митної та валютної політики. 5. Управління фінансовою системою. Суб'єкти управління фінансами в Україні, їх функції.</p>	2

Продовження таблиці 3

1	2	3	4	5	6
<p>Тема 3. «Податкова система держави» Лекція 2</p> <p>1. Характеристика елементів системи оподаткування. Класифікація податків, їх сутність та функції. 2. Податкова політика та податкова система в Україні.</p>	1	<p>Тема 3. «Податкова система держави» Практичне заняття 2</p> <p>1. Характеристика елементів системи оподаткування. Класифікація податків, їх сутність та функції. 2. Податкова політика та податкова система в Україні. 3. Економічна сутність та механізм сплати прямих та непрямих податків в Україні.</p>	1	<p>Тема 3. «Податкова система держави» Підготувати реферати на теми:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність, призначення та необхідність податків. 2. Характерні риси податків, відрахувань і платежів. Взаємозв'язок з іншими розподільчими категоріями (кредит, заробітна плата, собівартість, ціна). 3. Елементи податку та принципи оподаткування. 4. Об'єктивна необхідність податкової системи. <p>Поняття податкової системи і методи її побудови. 5. Структурна побудова податкової системи. 6. Податкова система України, основні етапи її становлення. 7. Податкова служба, склад податкової служби України.</p>	3
<p>Тема 4. «Бюджет і бюджетна система держави» Продовження лекції 2</p> <p>3. Сутність, значення та функції державного бюджету. Стадії бюджетного процесу. 4. Бюджетна система та принципи її побудови.</p>	1	<p>Тема 4. «Бюджет і бюджетна система держави» Продовження практичного заняття 2</p> <p>4. Сутність, значення та функції державного бюджету. 5. Бюджетна система та принципи її побудови. 6. Стадії бюджетного процесу та його організація в Україні.</p>	1	<p>Тема 4. «Бюджет і бюджетна система держави» Підготувати реферати на теми:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Призначення та роль бюджету держави. Об'єкти і суб'єкти бюджетних відносин. 2. Сутність і причини виникнення бюджетного дефіциту. Допустимі межі та джерела покриття бюджетного дефіциту. Класифікація бюджетного дефіциту. Динаміка бюджетного дефіциту в Україні. 3. Бюджетний процес, його складові елементи та регламентування. 4. Взаємовідносини між ланками бюджетної системи, їх форми та організація. 5. Бюджетне регулювання. Бюджетне субсидіювання та його види: субсидії, субвенції, дотації. 	2

Продовження таблиці 3

1	2	3	4	5	6
<p>Тема 5. «Державні доходи та видатки»</p> <ol style="list-style-type: none"> Державні доходи, їх склад та методи формування. Видатки державного бюджету, їх сутність, склад і класифікація. Сутність бюджетного дефіциту, класифікація його видів, джерела фінансування та соціально-економічні наслідки. Методи обмеження та шляхи скорочення дефіциту бюджету. <p>Продовження лекції 2</p> <ol style="list-style-type: none"> Доходи та видатки державного бюджету, їх сутність, склад і класифікація. Бюджетний дефіцит. 		<p>Тема 5. «Державні доходи та видатки»</p> <p>Практичне заняття 3</p> <ol style="list-style-type: none"> Державні доходи, їх склад та методи формування. Видатки державного бюджету, їх сутність, склад і класифікація. Сутність бюджетного дефіциту, класифікація його видів, джерела фінансування, методи обмеження та шляхи скорочення, соціально-економічні наслідки. 	1	<p>Тема 5. «Державні доходи та видатки»</p> <ol style="list-style-type: none"> Економічна сутність державних доходів та доходів державного бюджету. Значення державних доходів. Поняття централізованих державних доходів, доходів державного бюджету, податкових надходжень, неподаткових доходів бюджету, їх складу і призначення, а також децентралізованих державних доходів. Фактори, що визначають структуру державних видатків. Сутність і принципи кошторисного фінансування. Кошторис: види та його основні елементи. Сутність і роль державних цільових фондів на сучасному етапі. Проблеми і перспективи їхнього функціонування. Методи і форми фінансування державних витрат. Бюджетні кредити. Державні дотації. Державні гарантії. 	3
<p>Тема 6. «Державний кредит»</p> <ol style="list-style-type: none"> Сутність державного кредиту, його роль, функції та характерні ознаки. Форми державного кредиту, класифікація державних позик та джерела їх погашення. Державний борг: сутність, види, особливості його формування та обслуговування. <p>Продовження лекції 2</p> <ol style="list-style-type: none"> Сутність державного кредиту, його роль, функції, форми та характерні ознаки. 		<p>Тема 6. «Державний кредит»</p> <p>Продовження практичного заняття 3.</p> <ol style="list-style-type: none"> Сутність державного кредиту, його роль, функції, форми та джерела погашення. Державний борг: сутність, види, його формування та обслуговування. Основи дослідження боргової безпеки України за статистичними даними. 	1	<p>Тема 6. «Державний кредит»</p> <p>Підготувати реферати на теми:</p> <ol style="list-style-type: none"> Роль державного кредиту у мобілізації коштів населення, підприємств та організацій. Вплив державного кредиту на стан грошового обігу в державі. Значення державного кредиту у фінансовому забезпеченні загальнодержавних і регіональних потреб. Відмінності державного кредиту від банківського. Форми та види державного кредиту. Позики, їх класифікація за правом емісії, формами виплати доходів, методами розміщення, термінами погашення та іншими ознаками. Види державних боргових цінних паперів, їх характеристика та законодавче регулювання. 	2

Продовження таблиці 3

1	2	3	4	5	6
7.Державний борг: сутність, види, особливості його формування та обслуговування.					
<p align="center">Тема 7. «Фінанси суб'єктів господарювання та неприбуткових організацій»</p> <p align="center">Лекція 3</p> <p>1. Сутність і функції фінансів суб'єктів господарювання.</p> <p>2. Фінансові ресурси суб'єктів господарювання, їх склад і джерела формування та напрями використання. Фінансові результати.</p> <p>3. Фінанси неприбуткових організацій.</p>	1	<p align="center">Тема 7. «Фінанси суб'єктів господарювання та неприбуткових організацій»</p> <p align="center">Практичне заняття 4</p> <p>1.Сутність і функції фінансів суб'єктів господарювання.</p> <p>2.Фінансові ресурси суб'єктів господарювання, їх склад і джерела формування.</p> <p>3.Фінансові аспекти формування та функціонування основних засобів.</p> <p>4.Формування фінансових результатів суб'єктів господарювання.</p> <p>5. Фінанси неприбуткових організацій.</p>	1	<p align="center">Тема 7. «Фінанси суб'єктів господарювання та неприбуткових організацій»</p> <p>Підготувати реферати на теми:</p> <p>1. Грошові фонди і фінансові ресурси підприємств, особливості їх формування в умовах ринку.</p> <p>2. Економічні методи й способи формування фінансових ресурсів: поділ коштів підприємства на власні та залучені.</p> <p>3. Джерела формування доходів. Виручка від реалізації продукції, робіт і послуг, її розподіл.</p> <p>4. Види витрат. Собівартість продукції, робіт, послуг та її складові.</p> <p>5. Особливості формування прибутку суб'єктів господарювання різних форм власності, його розподіл і використання.</p> <p>6. Види неприбуткових організацій та джерела формування та напрями використання їх коштів.</p> <p>7. Фінансові особливості благодійництва, спонсорства та меценатства.</p>	3
<p align="center">Тема 8. «Фінанси населення»</p> <p align="center">Продовження лекції 3</p> <p>4.Теоретичні основи фінансів домогосподарств.</p> <p>5.Бюджет домогосподарства, його види та структура.</p> <p>6. Заощадження домогосподарств, їх класифікація, мотиви та чинники. Фінансова поведінка домогосподарств.</p>	1	<p align="center">Тема 8. «Фінанси населення»</p> <p align="center">Продовження практичного заняття 4.</p> <p>6. Теоретичні основи фінансів домогосподарств.</p> <p>7. Бюджет домогосподарства, його види та структура.</p> <p>8. Заощадження домогосподарств, їх класифікація, мотиви та чинники.</p>	1	<p align="center">Тема 8. «Фінанси населення»</p> <p>Підготувати реферати на теми:</p> <p>1. Зв'язок фінансів населення з іншими складовими фінансової системи.</p> <p>2. Фінансові ресурси населення. Джерела формування доходів населення та фактори, що впливають на рівень їх доходів.</p> <p>3. Фактори, що впливають на розподіл доходу на споживання та заощадження. Функція споживання, функція заощадження.</p> <p>4. Мотиви утворення заощаджень населення та сучасні</p>	2

Продовження таблиці 3

1	2	3	4	5	6
		9.Фінансова поведінка домогосподарств.		тенденції формування заощаджень населення України. 5. Фінансовий портфель громадянина, його склад: споживчий портфель, накопичувальний та інвестиційний. 6. Фактори, що сприяють перетворенню заощаджень на інвестиції. Складові інвестиційного портфеля. Портфель нагромадження та його складові.	
<p>Тема 9. «Фінансовий ринок» Лекція 4</p> <p>1. Сутність фінансового ринку, необхідність і передумови його створення</p> <p>2. Характеристика суб'єктів, об'єкту та інструментів фінансового ринку.</p> <p>3. Види фінансових ринків, їх інфраструктура та професійні учасники.</p>	1	<p>Тема 9. «Фінансовий ринок» Практичне заняття 5.</p> <p>1. Сутність фінансового ринку, необхідність і передумови його створення</p> <p>2. Характеристика суб'єктів, об'єкту та інструментів фінансового ринку.</p> <p>3. Види фінансових ринків, їх інфраструктура та професійні учасники.</p> <p>4. Основи оцінки безпеки небанківського фінансового ринку України за статистичними даними.</p>	1	<p>Тема 9. «Фінансовий ринок»</p> <p>Підготувати реферати на теми:</p> <p>1. Класифікація структурних складових фінансового ринку: грошовий ринок, ринок капіталів, ринок банківських кредитів, ринок цінних паперів, страховий ринок. Та їх взаємозв'язок.</p> <p>2. Фондовий ринок: особливості та роль у розвитку ринкової інфраструктури.</p> <p>3. Роль Національного банку України на ринку державних цінних паперів.</p> <p>4. Фінансові інститути ринку та роль фонду державного майна у процесі роздержавлення та приватизації.</p> <p>5. Проблеми та перспективи розвитку фінансового ринку України.</p>	3
<p>Тема 10. «Міжнародні фінанси» Продовження лекції 4</p> <p>4. Поняття, призначення та функції міжнародних фінансів.</p> <p>5. Фінанси міжнародних фінансових інституцій й міжнародних організацій.</p> <p>6. Сутність, учасники та операції на міжнародному фінансовому ринку.</p>	1	<p>Тема 10. «Міжнародні фінанси» Продовження практичного заняття 5</p> <p>5. Поняття, призначення та функції міжнародних фінансів.</p> <p>6. Фінанси міжнародних фінансових інституцій й міжнародних організацій.</p> <p>7. Сутність, учасники та операції на міжнародному фінансовому ринку.</p>	1	<p>Тема 10. «Міжнародні фінанси»</p> <p>1. Вплив міжнародного фінансового ринку на національні фінансові ринки та національну економічну систему держави.</p> <p>2. Міжнародний кредит та його форми та класифікація.</p> <p>3. Формування й розвиток Європейського валютного союзу.</p> <p>4. Україна та ЄС: особливості організації міжнародних фінансових зв'язків та перспективи їх розвитку.</p> <p>5. Міжнародні валютно-фінансові і кредитні організації та особливості співпраці України з ними.</p>	2

Продовження таблиці 3

1	2	3	4	5	6
Модуль 2. «Теорія функціонування грошей та розвиток кредитних відносин»					
<p>Тема 11. «Сутність та функції грошей» Лекція 5</p> <p>1. Концепції походження та сутність грошей. 2. Розвиток форм вартості та виникнення грошей. 3. Функції грошей. Властивості та форми грошей, еволюція їх ролі в економіці.</p>	1	<p>Тема 11. «Сутність та функції грошей» Практичне заняття 6</p> <p>1. Концепції походження та сутність грошей. 2. Розвиток форм вартості та виникнення грошей. 3. Функції грошей. Властивості та форми грошей, еволюція їх ролі в економіці.</p>	1	<p>Тема 11. «Сутність та функції грошей»</p> <p>Підготувати реферати на теми:</p> <p>1. Гроші як економічна категорія. 2. Підходи до сутності грошей: прагматичне тлумачення, концепція представників вартості та гіпотеза власної вартості неметалевих грошей. 3. Функції грошей: гроші як міра вартості; гроші як засоби спілкування; гроші як засоби платні; гроші як засоби утворення скарбів і накопичення; всесвітні гроші.</p>	2
<p>Тема 12. «Грошовий оборот і грошові потоки» Продовження лекції 5</p> <p>4. Сутність, структура та форми грошового обороту. 5. Основні грошові потоки та особливості їх балансування. 6. Грошова маса та її показники. Закон грошового обігу.</p>	1	<p>Тема 12. «Грошовий оборот і грошові потоки» Продовження практичного заняття 6.</p> <p>4. Сутність, структура та форми грошового обороту. 5. Основні грошові потоки та особливості їх балансування. 6. Грошова маса та її показники. Закон грошового обігу.</p>	1	<p>Тема 12. «Грошовий оборот і грошові потоки»</p> <p>Підготувати реферати на теми:</p> <p>1. Класична модель кругообігу потоків товарів, послуг та грошових платежів. 2. Гроші, які були в обігу, регулювання обсягу грошового обігу – грошова маса; показники грошової маси – агрегати грошової маси M0, M1, M2, M3. Грошова база. 3. Безготівковий грошовий обіг, сутність та його значення. Форми безготівкових розрахунків та способи платежів. 4. Готівково-грошовий обіг та його форми; робота банківських і парабанківських установ з готівкою. 5. Характеристика основних видів грошових потоків та механізм їх балансування. 6. Швидкість обігу грошей та фактори, що її визначають. 7. Проблема монетизації валового внутрішнього продукту. 8. Механізм поповнення маси грошей в обороті. Поняття первинної та вторинної емісії.</p>	3

Продовження таблиці 3

1	2	3	4	5	6
<p>Тема 13. «Грошовий ринок» Лекція 6 1. Сутність, суб'єкти та об'єкти, види та інструменти грошового ринку. 2. Інституційна модель грошового ринку та механізм його функціонування. 3. Досягнення рівноваги між попитом і пропозицією грошей на грошовому ринку. Грошово-кредитний мультиплікатор.</p>	1	<p>Тема 13. «Грошовий ринок» Практичне заняття 7 1. Сутність грошового ринку та досягнення рівноваги між попитом і пропозицією грошей на ньому. Грошово-кредитний мультиплікатор. 2. Інституційна модель грошового ринку та механізм його функціонування. 3. Особливості оцінки грошово-кредитної безпеки за статистичними показниками.</p>	1	<p>Тема 13. «Грошовий ринок» 1. Економічна структура грошового ринку: ринок грошей, ринок капіталів та їх основні суб'єкти. 2. Попит на гроші та його теоретичні моделі. 3. Основні мотиви (джерела) сукупного попиту на гроші: попит на гроші для трансакцій, попит на гроші як на активи та чинники, що їх визначають. 4. Номінальний та реальний попит на гроші. 5. Пропозиція грошей та механізм її формування. Грошова база. Банківські резерви. 6. Роль кредитної системи у формуванні пропозиції грошей. Банкнотна та депозитна емісія. 7. Графічна модель грошового ринку та фактори, що визначають його рівновагу. Рівноважна процентна ставка.</p>	3
<p>Тема 14. «Грошові системи» Продовження лекції 6 4. Грошова система: сутність призначення, склад, елементи. 5. Типи і види грошових систем, їх еволюція. Створення і розвиток грошової системи України.</p>	1	<p>Тема 14. «Грошові системи» Продовження практичного заняття 7 4. Грошова система: сутність призначення, склад, елементи, типи, види та їх еволюція. 5. Створення і розвиток грошової системи України.</p>	1	<p>Тема 14. «Грошові системи» Підготувати реферати на теми: 1. Вплив національних та історичних традицій на зміст елементів грошової системи. 2. Саморегульовані грошові системи та їх історичні форми: біметалізм та монометалізм. 3. Регульовані грошові системи: паперово-грошового та кредитного обігу. 4. Державне регулювання грошової сфери як головне призначення грошової системи. 5. Центральний банк як орган державного регулювання грошової сфери. 6. Методи та інструменти регулювання грошової системи. 7. Загальна характеристика грошових систем зарубіжних країн. Грошова система ЄС.</p>	2
<p>Тема 15. «Інфляція та грошові реформи» Продовження лекції 6. Суть, причини, види та типи інфляції, її вимірювання та</p>		<p>Тема 15. «Інфляція та грошові реформи» Продовження практичного заняття 7</p>		<p>Тема 15. «Інфляція та грошові реформи» Підготувати реферати на теми: 1. Вплив інфляції на виробництво, зайнятість і життєвий рівень. 2. Теоретичні концепції інфляції: теорія «інфляції</p>	2

Продовження таблиці 3

1	2	3	4	5	6
<p>державне регулювання. 7.Грошові реформи та методи їх проведення.</p>		<p>6.Суть, причини, види та типи інфляції; її вимірювання, та державне регулювання. 7. Грошові реформи та методи їх проведення.</p>		<p>попиту», теорія «інфляції пропозиції», монетаристська теорія, теорія інфляції як багатофакторного процесу. 3. Класичні, монетарні та загальноекономічні чинники інфляції. 4. Основні показники вимірювання інфляції та методи її регулювання. 5. Особливості інфляційного процесу в Україні. 6. Грошові реформи як радикальні заходи негативних соціально-економічних наслідків інфляції. 7. Основні методи стабілізації валют: дефляція, деномінація, нуліфікація, девальвація, ревальвація. 8. Основні моделі грошових реформ: формального типу, конфіскаційного та паралельного типу. 9. Особливості здійснення грошових реформ в окремих країнах та в Україні</p>	
<p>Тема 16. «Валютні відносини та валютні системи» Лекція 7 1. Загальна характеристика та структура валютного ринку. Його роль у формуванні валютного курсу. 2. Валютна система: її види, елементи та основи валютного регулювання. Платіжний баланс у системі валютного регулювання.</p>	1	<p>Тема 16. «Валютні відносини та валютні системи» Практичне заняття 8 1. Сутність валюти та її конвертованість. Валютний курс. 2. Загальна характеристика та структура валютного ринку. Його роль у формуванні валютного курсу. 3. Валютна система: її види, елементи та основи валютного регулювання. 4. Платіжний баланс у системі валютного регулювання.</p>	1	<p>Тема 16. «Валютні відносини та валютні системи» Підготувати реферати на теми: 1. Поняття валюти: призначення, сфера використання та види. 2. Поняття, значення і механізм забезпечення конвертованості валют. 3. Регламентація статусу валюти та порядок здійснення операцій з нею (правила купівлі-продажу, ввозу-вивозу, використання валютної виручки тощо). 4. Валютний ринок: суть, основи функціонування та види валютних операцій на ньому. 5. Суть, основи формування та види валютного курсу. 6. Еволюція світової валютної системи. Характеристика сучасної світової валютної системи та роль МВФ в її функціонуванні. 7. Валютне регулювання: суть і необхідність. Механізм регулювання валютного курсу: девальвація, ревальвація, валютна інтервенція. 8. Платіжний баланс та золотовалютні запаси в системі валютного регулювання.</p>	3

Продовження таблиці 3

1	2	3	4	5	6
<p>Тема 17. «Кількісна теорія грошей і сучасний монетаризм»</p> <p>1. Основні підходи щодо вивчення теоретичних проблем грошей.</p> <p>2. Класична кількісна теорія та її неокласичні варіанти.</p> <p>3. Внесок Дж. Кейнса в розвиток кількісної теорії грошей.</p> <p>4. Сучасний монетаризм. Грошово-кредитна політика України у світлі сучасних монетаристських теорій.</p>		<p>Тема 17. «Кількісна теорія грошей і сучасний монетаризм»</p> <p>Продовження практичного заняття 8</p> <p>5. Основні підходи щодо вивчення теоретичних проблем грошей.</p> <p>6. Класична кількісна теорія та її неокласичні варіанти.</p> <p>7. Внесок Дж. Кейнса в розвиток кількісної теорії грошей.</p> <p>8. Сучасний монетаризм. Грошово-кредитна політика України у світлі сучасних монетаристських теорій</p>	1	<p>Тема 17. «Кількісна теорія грошей і сучасний монетаризм»</p> <p>1. Економічні причини появи кількісного підходу до вивчення ролі грошей. Еволюція постулатів кількісної теорії.</p> <p>2. Відмінності в поглядах на гроші послідовників кількісної теорії грошей і трудової теорії вартості.</p> <p>3. Неокласичний варіант розвитку кількісної теорії грошей: «Трансляційний варіант" Фішера та «Кембриджська версія» кількісної теорії.</p> <p>4. Вклад Д. Кейнса в розвиток кількісної теорії грошей.</p> <p>5. «Передаточний механізм» у трактовці Кейнса та неминучість інфляційних наслідків реалізації кейнсіанських концепцій.</p> <p>6. Відмінності монетаристських трактовок ролі держави з регулювання економіки.</p> <p>7. Вклад М.Фрідмена в розробку монетарної політики на основі неокласичного варіанта кількісної теорії.</p> <p>8. Грошово-кредитна політика України у світлі сучасних монетаристських теорій.</p>	2
<p>Тема 18. «Кредит у ринковій економіці»</p> <p>Продовження лекції 7</p> <p>3. Необхідність, сутність, функції, форми та види кредиту.</p> <p>4. Стадії та закономірності руху кредиту. Економічні межі кредиту</p> <p>5. Позичковий процент: сутність та чинники формування.</p>	1	<p>Тема 18. «Кредит у ринковій економіці»</p> <p>Практичне заняття 9</p> <p>1. Необхідність, сутність, функції, форми та види кредиту.</p> <p>2. Стадії та закономірності руху кредиту. Економічні межі кредиту.</p> <p>3. Позичковий процент: сутність та чинники формування.</p>	1	<p>Тема 18. «Кредит у ринковій економіці»</p> <p>Підготувати реферати на теми:</p> <p>1. Теорії кредиту. Основні положення натуралістичної та капіталотворчої теорій кредиту.</p> <p>2. Позичковий капітал як форма грошового капіталу та його основні ознаки. Ринок позичкових капіталів.</p> <p>3. Характеристика окремих видів кредиту: комерційного, споживчого, державного, міжнародного, банківського.</p> <p>4. Банківський кредит: класифікація, принципи, методи та механізм банківського кредитування.</p> <p>5. Поняття меж кредиту, причини та наслідки їх порушення.</p> <p>6. Процент за кредит та процентний ризик. Процент в умовах інфляції. Розкрити основну проблему міжнародного оподаткування та шляхи її вирішення.</p>	3

Продовження таблиці 3

1	2	3	4	5	6
<p>Тема 19. «Кредитні системи» 1. Фінансове посередництво: суть та види. 2. Поняття та структура кредитної системи. 3. Банківська система, як складова частина кредитної системи.</p>		<p>Тема 19. «Кредитні системи» Продовження практичного заняття 9 5. Фінансове посередництво: суть та види. 6. Поняття та структура кредитної системи. 7. Банківська система, як складова частина кредитної системи. Особливості побудови банківської системи в Україні.</p>	1	<p>Тема 19. «Кредитні системи» 1. Об'єктивні економічні умови формування кредитної системи та її роль у Сучасному економічному просторі. 2. Загальна характеристика основних структурних елементів кредитної системи. 3. Банківська система: функції, основи організації (принципи побудови, цілі, механізм функціонування). 4. Поняття емісійних та неемісійних банків. 5. Поштово-ощадна система. 6. Інфраструктура кредитної системи. 7. Стійкість кредитної системи та механізм її забезпечення. 8. Специфіка функціонування кредитних систем окремих країн (ЄС, України).</p>	2
<p>Тема 20. «Центральний банк та його роль в економіці» Лекція 8 1. Центральні банки в системі монетарного та банківського управління. Особливості організації НБУ 2. Функції центральних банків</p>	1	<p>Тема 20. «Центральний банк та його роль в економіці» Практичне заняття 10 1. Центральні банки в системі монетарного та банківського управління. Особливості організації НБУ 2. Функції центральних банків . 3. Економічна сутність грошово-кредитної політики НБУ та механізм її реалізації.</p>	1	<p>Тема 20. «Центральний банк та його роль в економіці» Підготувати реферати на теми: 1. Сучасні організаційно-правові форми центральних банків та їх незалежність. 2. Основні типи грошово-кредитної політики: рестрикційна та експансіоністська. 3. Загальні методи реалізації грошово-кредитної політики: політика облікової ставки, операції на відкритому ринку, та політика обов'язкових резервів. 4. «Сеньйораж» і монетизація бюджетного дефіциту. 5. Національний банк України: його завдання, функції та історія розвитку. 6. Організаційна і функціональна структура НБУ. Повноваження Правління НБУ.</p>	3

Продовження таблиці 3

1	2	3	4	5	6
<p>Тема 21. «Банки як основна ланка кредитної системи» Продовження лекції 8 3. Поняття та розвиток банків в Україні, їх призначення, класифікація та характеристика. 4. Загальна характеристика банківських операцій.</p>	1	<p>Тема 21. «Банки як основна ланка кредитної системи» Продовження практичного заняття 10 3. Поняття та розвиток банків в Україні, їх призначення, класифікація та характеристика. 4. Основні (балансові) і позабалансові операції банків</p>	1	<p>Тема 21. «Банки як основна ланка кредитної системи» 1. Суть і призначення банків у сучасному економічному просторі та їх класифікація. 2. Організаційна та функціональна структура комерційного банку. 3. Пасивні банківські операції та їх роль у формуванні банківських ресурсів. 4. Активні операції комерційних банків та їх основні види. 5. Суть комісійно-посередницьких банківських операцій. 6. Особливості регулювання банківської діяльності в сучасних умовах.</p>	3
<p>Тема 22. «Спеціалізовані кредитно-фінансові установи» 1. Схожість та відмінність діяльності спеціалізованих кредитно-фінансових установ і діяльності банків. 2. Характеристика основних видів небанківських фінансово-кредитних установ. 3. Міжнародні та регіональні валютно-кредитні організації.</p>		<p>Тема 22. «Спеціалізовані кредитно-фінансові установи» Продовження практичного заняття 10 5. Характеристика основних видів небанківських фінансово-кредитних установ. 6. Міжнародні та регіональні валютно-кредитні організації</p>		<p>Тема 22. «Спеціалізовані кредитно-фінансові установи» Підготувати реферати на теми: 1. Об'єктивні передумови становлення й розвитку кредитно-фінансових інститутів та основні напрями їх діяльності. 2. Страхові компанії: їх функціональна суть, форми організації та основні операції. 3. Пенсійні фонди: організаційно-правові форми, особливості функціонування та їх операції. Інвестиційні компанії закритого та відкритого типу. Основні операції інвестиційних компаній. 5. Позиково-ощадні асоціації. Фінансові компанії. Кредитні спілки. 6. Ломбарди та добродійні фонди. 7. Міжнародні валютно-фінансові і кредитні організації. Співпраця України з міжнародними фінансовими інституціями.</p>	2
Всього	16		20		54

Розділ 5. Система оцінювання знань студентів

Система оцінювання знань студентів має за мету оцінювання рівня сформованості тих чи інших компетентностей та досягнення програмних результатів навчання за навчальною дисципліною «Фінанси, гроші та кредит».

Компетентність як інтегрований результат індивідуальної навчальної діяльності студентів, формується на основі оволодіння ними змістовими (знання), процесуальними (уміння) і мотиваційними компонентами, його рівень виявляється в процесі оцінювання. Визначення рівня сформованості дисциплінарних компетентностей (результатів навчання) з навчальної дисципліни «Фінанси, гроші та кредит» здійснюється за: темами робочої програми навчальної дисципліни; практичними заняттями (перевірка та захист рефератів, індивідуальних та практичних завдань у дистанційному курсі, тестування, опитування у формі дискусії тощо).

Об'єктами оцінювання знань студентів є: робота студентів на лекціях, семінарських заняттях, якість та своєчасність виконання індивідуальних і домашніх завдань, поточних модульних робіт. Контрольні заходи здійснюються науково-педагогічними працівниками і включають поточний і підсумковий контроль.

Поточний контроль здійснюється при проведенні лекцій, семінарських занять, перевірки виконання індивідуальних і домашніх завдань та має на меті перевірку рівня засвоєння студентом навчального матеріалу навчальної дисципліни «Фінанси, гроші та кредит» та оцінювання набутих компетентностей.

Під час проведення *лекцій* застосовуються такі методи контролю, як усне опитування студентів з питань, визначених планом лекцій та пов'язаних з матеріалом попередніх лекцій, дискусійне обговорення проблемних питань з теми лекції та перевірка конспектів лекцій.

При проведенні *практичних занять* - контроль здійснюється при презентації результатів виконаних завдань та досліджень у формі рефератів, розв'язуванні окремими студентами біля дошки та «малими групами» проблемних ситуацій, усне і письмове опитування, тестування та розв'язання проблемних завдань за темою.

Поточний контроль виконання студентами *індивідуальних практичних і домашніх завдань* здійснюється за допомогою перевірки науково-педагогічним працівником результатів виконання таких завдань у дистанційному курсі навчальної дисципліни, тестування, а також перевірка та захист індивідуальних домашніх завдань та конспектів.

Поточний контроль, який застосовується під час проведення *2-х поточних модульних робіт*, здійснюється шляхом перевірки виконання відповідних тестів в письмовій формі та ситуаційних завдань в письмовій формі, у т.ч. за допомогою відповідного програмного забезпечення комп'ютерної підтримки освітнього процесу.

Підсумковий контроль з навчальної дисципліни «Фінанси, гроші та кредит» визначається як сума всіх балів, які студент отримує за поточну успішність, виконання поточних модульних робіт та виконання екзаменаційного завдання. Загальна підсумкова оцінка за вивчення навчальної дисципліни не може перевищувати 100 балів та розподіляється відповідно до таблиці 5, а підсумкові

результати оцінюються за шкалою, показаною у таблиці 6.

Таблиця 5 - Розподіл балів за результатами вивчення навчальної дисципліни «Фінанси, гроші та кредит»

Види робіт	Максимальна кількість балів
Модуль 1 (теми 1-10): Відвідування занять (0,1x10=1 бал); виконання практичних завдань (10 x 1 = 10 балів); тестування (10 x 1 = 10 балів); поточна модульна робота (10 балів)	30
Модуль 2 (теми 11-22): Відвідування занять (0,1x11=1,1 бали); виконання практичних завдань (11 x 1 = 11 балів); тестування (11 x 0,7 = 8 балів); поточна модульна робота (10 балів)	30
Усього поточне оцінювання	60
Екзамен	40
Разом	100

Таблиця 6 - Критерії підсумкового контролю результатів навчання студента шляхом складання іспиту з навчальної дисципліни «Фінанси, гроші та кредит»

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	Відмінно
82-89	B	Дуже добре
74-81	C	Добре
64-73	D	Задовільно
60-63	E	Задовільно достатньо
35-59	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

З метою мотивації студентів до активного та якісного виконання усіх видів навчальної роботи протягом семестру до загальної підсумкової оцінки можуть бути додані бали у розмірі до **10% від загальної підсумкової оцінки, коефіцієнт мотивації (0,1), табл.7**. Мотивація студентів застосовується за умови виконання ними всіх видів навчальної роботи, які передбачені робочим навчальним планом підготовки студентів і робочою програмою з навчальної дисципліни незалежно від результатів виконання.

Застосування та конкретне значення коефіцієнту мотивації пізнавальної діяльності студентів визначається науково-педагогічним працівником кафедри враховуючи активність студента при вивченні навчальної дисципліни (відвідування навчальних занять, виконання видів навчальної діяльності, виконання поточних модульних робіт, участь у науково-дослідній роботі тощо).

Загальна підсумкова оцінка за вивчення навчальної дисципліни не може перевищувати 100 балів.

Таблиця 8. Система нарахування додаткових балів за видами робіт з вивчення навчальної дисципліни «Фінанси, гроші та кредит»

Форма роботи	Вид роботи	Бали
1. Навчальна	<p>1. Проходження освітнього курсу за умови отримання сертифіката:</p> <p>1.1 - на освітній платформі Prometheus (https://prometheus.org.ua/): «Основи фінансів та інвестицій» - до тем 1 та 7; «Публічні закупівлі: від теорії до практики» - до теми 4; «Складання прогнозу місцевого бюджету: теорія і практичні аспекти» - до тем 5 чи 6; «Фінанси для нефінансистів» - до тем 8 чи 9; «Особисті фінанси та інвестиції для початківців», «Особистий та сімейний бюджет» - до теми 8.</p> <p>1.2 - на освітній платформі «Дія. Освіта» (https://osvita.diia.gov.ua/): «Фінансова грамотність для підприємців» - до тем 11 чи 21; «Дружні цифрові фінанси. Фінанси для початківців» - до теми 12; «Фінансовий сенсей. Як управляти своїм бюджетом» - до теми 8;</p> <p>1.2 - на освітній платформі Coursera (https://www.coursera.org/): «Фінансові ринки» - до теми 9, 10; «Фінанси для нефінансових спеціалістів» - до тем 10 чи 11</p> <p>навчальної дисципліни.</p>	10
2. Науково-дослідна	<p>1. Участь в наукових гуртках</p> <p>2. Участь в наукових студентських конференціях: університетських, міжвузівських, всеукраїнських, міжнародних</p>	10 20

Примітка. У таблиці прописуються ті види роботи, які застосовуються в освітньому процесі.

За додаткові види навчальних робіт студент може отримати не більше 30 балів.

Додаткові бали додаються до загальної підсумкової оцінки за вивчення навчальної дисципліни, але загальна підсумкова оцінка не може перевищувати 100 балів.

Розділ 6. Інформаційні джерела

Основні:

1. Конституція України [Електронний ресурс]: Закон України від 28.06.1996 р. №254к/96-ВР зі змінами та доповненнями: станом на 01.09.2022 / Законодавство України: [веб-сайт Верховної Ради України]. – Текст. дані. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>. – Назва з екрана.

2. Бюджетний Кодекс України [Електронний ресурс]: Закон України від 08.07.2010 р. №2456-VI зі змінами та доповненнями: станом на 29.05.2022 р. /

Законодавство України: [веб-сайт Верховної Ради України]. – Текст. дані. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text>. – Назва з екрана.

3. Господарський кодекс України [Електронний ресурс]: Закон України від 16.01.2003 р. № 436-IV зі змінами та доповненнями: станом на 13.05.2022 р. / Законодавство України: [веб-сайт Верховної Ради України]. – Текст. дані. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>. – Назва з екрана.

4. Податковий кодекс України [Електронний ресурс]: Закон України від 02.12.2010 р. № 2755-VI зі змінами та доповненнями: станом на 28.05.2022 р. / Законодавство України: [веб-сайт Верховної Ради України]. – Текст. дані. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>. – Назва з екрана.

5. Про інвестиційну діяльність [Електронний ресурс]: Закон України від 18.09.1991 р. № 1560-XII зі змінами та доповненнями: станом на 30.05.2022р. / Законодавство України: [веб-сайт Верховної Ради України]. – Текст. дані. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12#Text>. – Назва з екрана.

6. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування [Електронний ресурс]: Закон України від 23.09.1999 р. № 1105-XIV зі змінами та доповненнями: станом на 13.05.2022 р. / Законодавство України: [веб-сайт Верховної Ради України]. – Текст. дані. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1105-14#Text>. – Назва з екрана.

7. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття [Електронний ресурс]: Закон України від 02.03.2000 р. № 1533-III зі змінами та доповненнями: станом на 13.12.2022 р. / Законодавство України: [веб-сайт Верховної Ради України]. – Текст. дані. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1533-14#Text>. – Назва з екрана.

8. Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування [Електронний ресурс]: Закон України від 09.07.2003 р. № 1058-IV зі змінами та доповненнями: станом на 29.05.2022. / Законодавство України: [веб-сайт Верховної Ради України]. – Текст. дані. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1058-15#Text>. – Назва з екрана.

9. Про місцеве самоврядування в Україні [Електронний ресурс]: Закон України від 21.05.1997 р. № 280/97-ВР зі змінами та доповненнями: станом на 30.05.2022. / Законодавство України: [веб-сайт Верховної Ради України]. – Текст. дані. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text>. – Назва з екрана.

10. Про страхування [Електронний ресурс]: Закон України від 07.03.1996 р. № 85/96-ВР зі змінами та доповненнями: станом на 11.04.2022. / Законодавство України: [веб-сайт Верховної Ради України]. – Текст. дані. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/85/96-%D0%B2%D1%80#Text>. – Назва з екрана.

11. Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг [Електронний ресурс]: Закон України від 12.07.2001 р. № 2664-III зі змінами та доповненнями: станом на 27.07.2022 р. / Законодавство України: [веб-сайт Верховної Ради України]. – Текст. дані. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2664-14#Text>. – Назва з екрана.

12. Про банки і банківську діяльність [Електронний ресурс]: Закон України від 7 груд. 2000 р. № 2121-III зі змінами та доповненнями: станом на 01.01.2024. /

Законодавство України: [веб-сайт Верховної Ради України]. – Текст. дані. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>. – Назва з екрана.

13. Про Державний бюджет України на (поточний) рік: Закон України. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/>. – Назва з екрану.

14. Про ринки капіталу та організовані товарні ринки [Електронний ресурс]: Закон України від 23.02.2006р. № 3480-IV зі змінами та доповненнями: станом на 13.07.2022р. / Законодавство України: [веб-сайт Верховної Ради України]. – Текст. дані. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/3480-15>. – Назва з екрана.

15. Про Національний банк України [Електронний ресурс]: Закон України від 20.05.1999 р. № 679-ХІУ зі змінами та доповненнями: станом на 10.06.2022 р. / Законодавство України: [веб-сайт Верховної Ради України]. – Текст. дані. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/679-14>. – Назва з екрана.

16. Про національну безпеку України [Електронний ресурс]: Закон України від 21.06.2018 р. № 2469-VIII зі змінами та доповненнями: станом на 24.02.2022 р. / Законодавство України: [веб-сайт Верховної Ради України]. – Текст. дані. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text>. – Назва з екрана.

17. Методичні рекомендації щодо виявлення ознак неплатоспроможності підприємства та ознак дій з приховування банкрутства, фіктивного банкрутства чи доведення до банкрутства [Електронний ресурс]: затв. наказом Міністерства економіки України від 19 січ. 2006 р. №14 зі змінами та доповненнями у редакції від 26.10.2010, підстава - v1361665-10 / Законодавство України: [веб-сайт Верховної Ради України]. – Текст. дані. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0014665-06#Text>. – Назва з екрану.

18. Методичні рекомендації щодо розрахунку рівня економічної безпеки України [Електронний ресурс]: затв. наказом Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 29.10.2013 р. № 1277 / Законодавство України: [веб-сайт Верховної Ради України]. – Текст. дані. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1277731-13#Text>. – Назва з екрану.

19. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення функцій із державного регулювання ринків фінансових послуг [Електронний ресурс]: Закон України від 12.09.2019р. №79-IX зі змінами та доповненнями: станом на 28.04.2020р. / Законодавство України: [веб-сайт Верховної Ради України]. – Текст. дані. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/79-20#Text>. – Назва з екрана.

20. Про структуру валютного ринку України, умови та порядок торгівлі іноземною валютою та банківськими металами на валютному ринку України [Електронний ресурс]: Положення, затв. постановою Правління НБУ від 02.01.2019 № 1 зі змінами та доповненнями: у ред. постанови Правління НБУ від 17.08.2022, підстава - v0016500-20. – Текст. дані. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0001500-19>. – Назва з екрана..

21. Про платіжні послуги [Електронний ресурс]: Закон України від 30.06.2021р. № 1591-IX зі змінами та доповненнями: станом на 01.01.2022 р. / Законодавство України: [веб-сайт Верховної Ради України]. – Текст. дані. – Режим доступу <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/1591-20>. – Назва з екрана.

22. Єгоричева С.Б. Фінанси, гроші та кредит: дистанційний курс [Електронний ресурс] / С.Б.Єгоричева, Л.В. Левченко, О.В. Гасій. – Полтава: ПУЕТ, 2017. – Режим доступу: <http://www2.el.puet.edu.ua/st/course/view.php?id=853>.

23. Гурова К.Д. Фінанси, гроші та кредит: Навч. посіб./ К.Д. Гурова, О.Л. Шелест, І.В. Колупаєва. – Х.: Світ книг, 2016. – 672 с.

24. Коваленко Д.І. Фінанси, гроші та кредит: теорія та практика [текст]: навч. посіб. / Д.І. Коваленко, В.В. Венгер – К.: «Центр учбової літератури», 2019. – 578 с.

25. Тимохова Г. Б. Фінанси, гроші та кредит: навчальний посібник для ст.-ів ВНЗ / Г. Б. Тимохова. – К. : Кондор, 2019. - 592 с.

Додаткові джерела:

26. Банківська система: навчальний посібник / [Ситник Н.С., Стасишин А.В., Блащук-Девяткіна Н.З., Петик Л.О.] ; за заг. ред. Н. С. Ситник.- Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2020. - 580 с. Борисова І. С., Краснікова О.М. Фінанси: Навчально-методичний посібник / І.С. Борисова, О.М. Краснікова. - Полтава: Полтавська державна аграрна академія, 2020. - 254 с.

27. Варналий З. С. Бюджетний процес в Україні : стан та проблеми інституційного забезпечення: [монографія] / З. С. Варналий, Т. В. Бугай, С. В. Онищенко. – Полтава : ПолтНТУ, 2014. – 271 с.

28. Воробйов Ю.М., Ворошило В.В. Фінанси домашніх господарств у фінансовій системі держави: монографія./ Ю.М. Воробйов, В.В. Ворошило. - Сімферополь: ВД «Аріал», 2013. - 232 с.

29. Гроші та кредит : підручник / за ред. д.е.н., проф. О. В. Дзюблюка. – Тернопіль: ТНЕУ, 2018. – 892 с.

30. Замкова Н. Л., Гнидюк І.В., Романовська Ю.А. Державні фінанси: навч. посібник. Вінниця: Вид.-ред. від. ВТЕІ КНТЕУ, 2015. 463 с.

31. Податкова система: Навчальний посібник / [Волохова І. С., Дубовик О. Ю., Слатвінська М. О. та ін.]; за заг. ред. І. С. Волохової, О. Ю. Дубовик. – Харків: Видавництво «Діса плюс», 2019. – 402 с. Фінанси: підручник / за ред. С. І. Юрія, В.М. Федосова. 2-е вид., перероб. і доп. - Київ: Знання, 2012. - 687 с.

32. Прасолова С. П. Інститути міжнародного страхового ринку: навчальний посібник+навчальний тренінг / С. П. Прасолова, В.В. Карцева. – Київ:, «SBA-Print», 2020. – 568 с.

33. Прасолова С.П. Вплив процентної політики Національного банку на стан грошово-кредитної безпеки України та її економічне зростання / С.П. Прасолова // Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. Серія «Економічні науки». – 2018. - №1(86). – С. 115 – 122.

34. Прасолова С.П. Аналіз ролі рефінансування в забезпеченні фінансової безпеки банківської системи України/ С.П. Прасолова, С.Б. Єгоричева // Актуальні проблеми економіки. – 2017. - №2 (188). – С.249 – 259. Режим доступу: <http://dspace.puet.edu.ua/bitstream/123456789/5570/1/249-259.pdf>

35. Prasolova S.P. Actual problems of the capital stability management in the Ukraine's banking system/ Svitlana Yehorycheva, Oleh Kolodiziev, Svitlana Prasolova// Banks and Bank Systems, 12(2), 60-67. doi:10.21511/bbs.12(2).2017.06

36. Прасолова С.П. Системний ризик банківського сектору України: оцінка основних джерел, чинників, наслідків та напрямів регулювання / С.П. Прасолова // Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. Серія «Економічні науки». – 2019. - №1(91). – С.54 – 63

37. Слободянюк О. В. Фінанси, гроші, кредит: практикум для студентів денної та заочної форм навчання спеціальності 073 «Менеджмент» / О. В. Слободянюк, В. О. Котлубай, Г. Ю. Лазарева, І. Ф. Примаченко. – Одеса : НУ «Одеська юридична академія», 2021. – 106 с.

38. Фінанси інституційних секторів економіки України : монографія I [Т. І. Єфименко та ін.]; за ред. Т. І. Єфименко, М. М. Єрмошенка. Київ : ДННУ «Анад. Фінанс. Упр.», 2014. 582 с.

39. Фінансова грамотність. Фінанси. Що? Чому? Як?: навчальний посібник / Т. С. Смовженко, А. Я. Кузнецова, О. Д. Вовчак та інші – К., ДВНЗ «Університет банківської справи» 2019. – 272 с.

40. Фінансовий ринок: Навч. посібник за заг. ред. Арутюнян С.С. / С.В. Арутюнян, Л.В. Добриніна та інші. – К.: Гуляєва В.М., 2018. – 484с.

41. Фінансова система та її роль у забезпеченні розвитку економіки України : монографія / [В.В. Карцева, О.В. Тимошенко, С.П. Прасолова та інші] ; за заг. ред. В. В. Карцевої. – Полтава : ПУЕТ, 2019. – 254 с.

Інформаційні ресурси Інтернету:

1. Законодавство України; Офіційний сайт Верховної Ради України. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua>

2. Офіційний сайт Державного комітету статистики України. Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>

3. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua>

4. Офіційний сайт Національного банку України. Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua>

5. Офіційний сайт Світового банку. Режим доступу: <http://www.worldbank.org>

Розділ 7. Програмне забезпечення комп'ютерної підтримки освітнього процесу

Програмне забезпечення комп'ютерної підтримки вивчення навчальної дисципліни «Фінанси, гроші та кредит» передбачає:

1) виконання практичних завдань за окремими темами дисципліни з використанням автоматизації доступу до баз даних і знань, а також розв'язання конкретних професійних завдань. Практичні завдання зроблено у середовищі MS Office (MS Word, MS Excel, MS Access, MS PowerPoint), MS FrontPage, VBA, що прості у використанні, мають зручний інтерфейс користувача. Результати виводяться на екран монітору, у разі необхідності - на принтер у вигляді тексту, таблиць тощо.

2) здійснення тестового контролю знань студентів за допомогою

програмного засобу «OpenTest 2.0». Тестування проводиться під час проведення занять (поточний контроль) і під час підсумкового контролю знань.